

MAGYAR NÉP

POLITIKAI, GAZDASÁGI, SZÉPIRODALMI

KÉPES HETILAP

Előfizetési árak:

Egész évre	---	44 L.
Fél évre	---	22 L.
Negyed évre	---	11 L.
Egy szám ára	---	1 L.

Felelős szerkesztő:

DR. NALÁCZY ISTVÁN.

Főszerkesztő:

GYALLAY DOMOKOS.

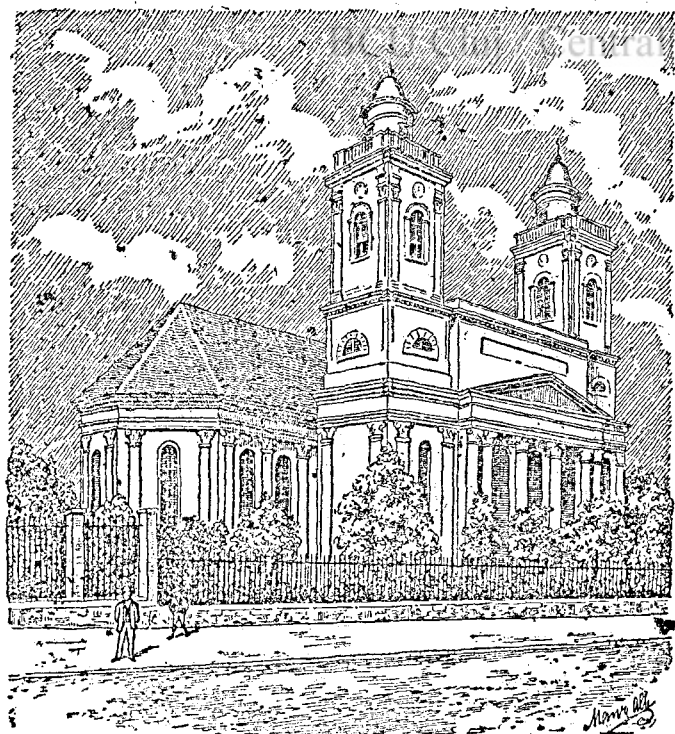
Megjelenik minden szombaton

Szerkesztőség és kladóhivatal:

Str. Regina Maria (v. Deák F.-u.) 35. sz.
TELEFON: 2-37. SZÁM.

A Hóstát népe.

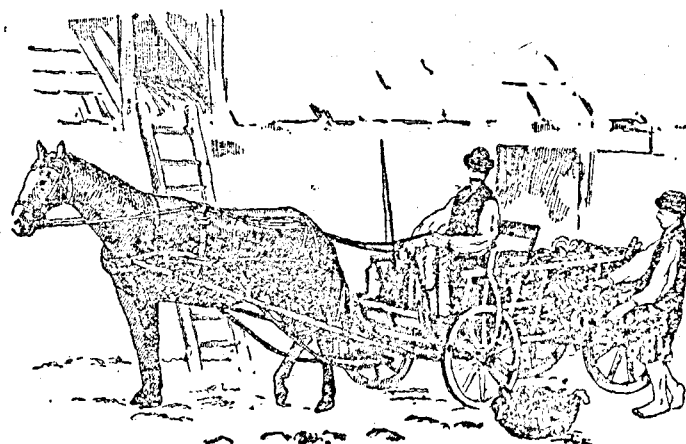
Hóstátiaknak Kolozsvárt általában a város régi, földmiveléssel foglalkozó őslakosságát nevezik. Ezt a derék földes társadalmat azonban a nagyközönség igen téves, egyoldalú megvilágításból itéli meg. Ha külvárosi korcsmai, vagy

A kolozsvári magyarutcai ref. templom.

utcai verekedések fordulnak elő, az emberek hamar készen vannak az ítélettel: persze a hóstátiak, ismét a hóstátiak! Pedig, aki alaposabban megismerni törekszik a hóstát derék népét, hamar rájön arra, hogy ennek a szívós, bámu-

latosan munkabíró népnek lelke mélyén, mint az arany a hegyek belsejében, kiváló erények rejtőzködnek és ezek az erények tartották meg ezt a népet évszázadok rettentő viharai között magyarnak és tehetik jövőre is a kolozsvári magyarság fennmaradásának legerősebb támaszává. — Bizony, a hóstát népe az, amely a pirkadó hajnallal munkába áll és hangya-szorgalommal dolgozva ellátja a város nagyrészét nyersterményekkel. Ez a nép az, melynek tagjai nagy átlagban 3--4 hold földön úgy gazdálkodnak, hogy annak hozadékából 6--8 tagú családot tudnak eltartani és ez egyszerű földész családok gyermekeiből kerül ki a városi iparos és a hivatalnok társadalomnak is a zöme. Nem szabad elfelednünk, hogy a Hóstát népe az, amely szokásaiban mindmáig legteljesebb hűséggel őrizte meg ősi multunk tisztas hagyományait. A hóstátban esküvő alkalmával a lakoma ma is imádsággal kezdődik és a himnusz eléneklésével végződik, a Hóstát népében ma

is érintetlen teljességében él a régi idők öszszetartása és ha zárt társaságukból egyetlen gyermek kiszakad, egész tábor siet részvétének, a gyászolókkal való testvéri öszszetartózkodásának kifejezést adni. Tudjuk-e, mit jelentenek *ma* ezek az értékek?

Nem! a Hóstát népét nem szabad csak a gyarlóságából, hanem meg kell tanulni erényein keresztül megismerni, megbecsülni, aztán melléje állni és segíteni, hogy ezek a régi erények teljes áldásukban kibontakozhassanak és azzá tegyék, amivé e népnek helyzeténél és hivatottságánál fogva lennie kell: az erdélyi földész-társadalom vezérkarává.

De hát honnan formálódtak ki a hóstáti nép lelkében azok az erények, amelyek történelmi feladatok betöltésére tették képessé a multban és tehetik alkalmassá a jövőben is? Világosan megállapíthatjuk, hogy e nép erőforrása *vallásához és kultúrájához, templomához és iskolájához való hű ragaszkodásában keresendő és*

A hóstátiak temploma a híres kéttornyu,

Hóstátiak a templom előtt.

magyar-utcai református templom. Ennek a templomnak története nem egyéb, mint kőbeépített hatalmas bizonyágtétel e nép vallásos hűsége mellett. Amikor 1829-ben arról volt szó, hogy a 173 éven át használt falemplom tovább már nem használható és a gyülekezet imádságnak hajléka nélkül marad, az akkori lelkészek, *Herepei* Károlynak hívó szavára, mint egy ember állott fel a Hóstát népe az egész kolozsvári magyarsággal és kezdett szent munkába, hogy új és szebb templomot építsen a régi helyére. Huszonkét esztendőn át dolgoztak, fáradtak, míg felépítették a hatalmas templomot, hogy legyen az örök időkre bizonyágtétel hittikhez és vallásukhoz való hűségük mellett, drága jelképe mindannak, ami nehéz idők viharában egyedül tarthat meg: az Isten és emberszeretben való testvéri öszszetartózkodásnak! 1851. október 12-én szentelték fel a templomot. 1829—1851. E két dátum között is micsoda megrázó változásokat élt át a mi népünk... Járt a dicsőségnek fénylő magaslatain, ringatta lelkét az öröm és boldogság mámorá és aztán beleveszett útja a szenvedés, a fájdalom sötét éjszakájába. Oda jutott, mely körül egy nemzet gyászban áll. De örömben és fájdalomban, a boldogság verőfényében és a szenvedés viharában egyformán hű volt a kéttornyu templom népe a nagy célhoz. Lelkét szüntelen betöltötte az igazság, melynek *Kosuth* Lajos olyan megragadó kifejezést adott: „Aki nem hű Istenéhez — hogyan lehetne hű népéhez? És felépült a templom s azóta mint hatalmas bizonyosság áll, hogy karjai közé ölelje, mint édes anya gyermekeit, megőrizze és megtartsa népünket nagy eszményeknek: az Isten és emberszeretet szent eszményeinek szolgálatára.

A régi, hatalmas templom azonban ma szomorú képet tár a szemlélő elé. Kint a megkopott, vakolatot lehullatott falak, bent az átnedvesedett tetőzet, pusztulásról, romlásról beszélnek. Ám a Hóstát népe újra sorakozik, munkába áll, hogy megmentse templomát. Egyszerű emberek filléreiből 30,000 leu már összegyűlt, de még messze vagyunk a céltól. Valamikor, amikor templomot kellett adni e jóravaló népnek, Kolozsvár áldozatra kész társadalma lelkes buzgósággal nyújtotta segítségre testvéri kezét. Ma, amikor régi diszében és tisztességében kell megtartani a templomot — vajjon elmarad-e a segítő, kéz? Senkinek sem lehet, senkinek sem szabad elfeledkeznie arról, hogy a

Hóstat népe vallási, általában kulturális érdekeinek istápolása nemcsak felekezeti, nem is csak nemzeti kötelesség, de általános emberi feladat. Mert kétségtelen, hogy e nép lelki értékei, ha teljes kiaknázást nyernek, áldására lesznek e föld minden népének... *Vásárhelyi János.*

A Magyar Szövetség betiltása.

A belügyminiszter újra betiltotta a Magyar Szövetséget és felfüggesztette a működését. Ennek az intézkedésnek az az oka — legalább is a betiltó rendelet azt mondja — hogy a Magyar Szövetségnek nincsenek jóváhagyott alapszabályai és mégis működik. Ez az ok azonban semmiképpen nem állja meg a helyét és hogy a miniszter mégis erre hivatkozik, ennek csak az lehet a magyarázata, hogy helytelenül informáltak. Az őszi betiltás után ugyanis a Magyar Szövetség vezető emberei megbeszéléseket folytattak Hortopán akkori kisebbségi államtitkárral a Magyar Szövetség szervezeti szabályainak a kormány részéről kifogásolt pontjai felől és ekkor — Meibes kolozsvári prefektusnak is jelentésében — megállapodtak abban, hogy ezeket miként változtassák meg. Ennek megtörténtével a kormány írásban megengedte a Magyar Szövetségnek működése folytatását, amiről lapunk olvasói **BCU Új Central**

A Magyar Szövetség vezetősége, mikor a Szövetség működését újra felvette, elkészítette új alapszabályainak tervezetét abban a formában, amint azt a kormány megbízottja megjelölte s ki is tüzte a szövetségi közgyűlés napját ez év augusztus hónapjának 6-ik napjára. Ennek a közgyűlésnek semmi egyéb tárgya nem volt, mint az új alapszabályok megalkotása és ennek következményeként az új listáik megválasztása.

Tehát nyilvánvaló, hogy a Szövetség mindenben arra törekedett, hogy a kormány képviselőjével folytatott megbeszélések rendjén kialakult megállapodás szerint alkossa meg alapszabályait. Teljeséggel érthetetlen ezért, hogy a kormány miért szüntette be mégis a Szövetség működését éppen akkor, amikor már az utolsó lépéseket is megtette arra, hogy a kormány kívánságának megfeleljen. Vagyis — valójában a kormány akadályozta meg a saját kívánsága beteljesedését.

A Szövetség vezetősége azonnal megtette a megfelelő lépéseket a téves információk alapján kiadott felfüggesztő rendelet hatálytalanságát iránt. Reméljük, hogy ezeknek a lépéseknek foganatjuk is lesz, mert lehetetlenség, hogy a magyarság munkáját valótlan okok téves ürügyek alapján megakadályozzák akkor, amikor a magyarság a törvényeket tiszteletben tartja, teljesen azok szerint kíván eljárni és ennek a szándékának félre nem mérhető és félre nem magyarázható módon kifejezését is ad.

KÜLFÖLD

Hogy gondolkozik az amerikai?

Mostanában egy Wanderlip nevű amerikai milliárdos bankár járja be és tanulmányozza a közép-európai állapotokat. Véleményének gazdasági és politikai tekintetben mindenütt nagy fontosságot tulajdonítanak. Ez a vélemény bizony egyben-másban nagyon eltér a megszokott felfogástól. Nagy meglepetést keltett például egy cikke, amelyet egy budapesti lapban írt Ausztria romlásának okáról. Azt fejtegeti ebben, hogy Ausztria romlásának oka nem a gazdasági helyzet rosszasága. Sokkal nagyobb baj, hogy Ausztria szocialista politikusai minden tekintélyt leromboltak. Most a nép senkire sem hallgat, a törvényeket pedig semmibe sem veszi. Ausztria a politikai tekintély hiánya miatt súlyos mai nyomorult helyzetébe. Ime, így ír a tekintélyről a szabadság emlíni felnőt amerikai. Tanulhatnának tőle azok a magyarok, akik a szabadság hangoztatásával az egyházak vezetőit, nehéz politikai helyzetünk legderekabb harcosait állandóan piszkolják ujságjaikban.

Nemzetközi bíróság Ausztria és Magyarország vitás ügyében. Nyugatmagyarország községei Ausztria és Magyarország között. Maga a határvonal sem tekinthető véglegesnek. A vitás kérdések intézésére a Népszövetség július 19-iki gyűlésén nemzetközi bíróságot fog kiküldeni.

Nem biznak a hágai konferencia sikerében. A hágai konferencia az orosz kérdés megoldásával vesződik. A nehézségeket aligha sikerül eloszlatni, mert a főkérdésben: a magántulajdon elismerésének ügyében az oroszok nem akarnak határozott választ adni.

A magyar-barát olasz konzul sorsa. A pozsonyi olasz konzul kénytelen volt elhagyni állását, mert a csehek rossz szemmel nézték egyik-másik cselekedetét. Különösen pedig azt fájta a cseheknek, mert az olasz konzul lefényképezte azt a jelenetet, mikor a csehek a Mária Terézia szobrot összetörték és a képeket angol lapoknak is elküldötte. Azt is rossz néven vették a csehek, hogy a konzul állandóan magyar társaságokba járt.

Újra megindul a harc a törökök és görögök között. Az antant nagyhatalmai kísérletet tettek, hogy a görögök és törökök közt békét teremtsenek. A kísérlet nem sikerült, mert Törökország nem volt hajlandó ösi területeinek megcsonkításába belenyugodni. Hír szerint a görögök új támadást akarnak intézni a török nemzeti csapatok ellen.

Bizonytalanság Németország belső helyzetében. Ratheneu meggyilkolása után úgy látszott, hogy

közletársasági pártok egyesülnek és megtorló rendszabályokkal fojtják el a monarchista mozgalmakat. Az egyesülés azonban nem történt meg, mert a demokrata polgári pártok és a szocialisták nem tudtak lemondani elméleti álláspontjukról. Ezzel szemben a monarchista pártok jobban összetartanak, mint valaha. A bizonytalanság érzetét fokozza, hogy a nyomdászok sztrájkja miatt a lapok nem jelennek meg. Ujabb meg újabb rémhírek kelnek szárnyra, amelyek hol a nagy emberek meggyilkolásáról, hol a kormányforma erőszakos megváltoztatásáról szólnak.

Apponyi a kibékülés mellett. A magyar politikai életnek nevezetes fordulata, hogy az ellenzék és az egységes kormányzó párt között az ellentétek nagy mértékben enyhültek. Apponyi, az ellenzék szellemi vezére is kifejezte azon hajlandóságát, hogy a kormányt az ország újjáépítésében támogatni kívánja.

HÍREK

Tisztelettel kérjük olvasóinkat, hogy előfizetés díjaikat, illetve hátralékaikat befizetni sziveskedjenek, hogy lapunkat akadálytalanul küldhessük. Együttal felhívjuk olvasóink figyelmét, hogy az egyszerű levelek portódíja helyben egy leu, vidéken egy leu és tiszbanis segélybélyeg. Kérjük a kiadóhivatalunkhoz intézendő leveleket kellően felülbélyegezni, mert a levelek helytelen bélyegzése miatt kiadóhivatalunk büntetést köteles fizetni.

Az erdélyi református egyházkerület közgyűlése. Az erdélyi református egyházkerület f. hó 19-én d. e. 10 órakor tartja a kolozsvári theológia dísztermében az ez évi kerületi közgyűlést. A közgyűlés fontosabb tárgyai a következők lesznek: 1. Püspöki jelentés. 2. Igazgatótanácsi jelentés az egyházkerület közigazgatási, iskolai és vagyoni ügyeiről. 3. Ijju lelkészek felszentelése. 4. Az egyházkerület 1920. és 1921. évi zárszámadásainak jóváhagyása és az 1922. évi költségvetésnek megállapítása. 5. Előterjesztés az egyházmegyék új beosztása tárgyában. 6. Az egyházi nyugdíjintézet szervezése. 7. A dr. Ravasz László és dr. Kolozsváry Bálint eltávozásá folytán megüresedett egyházkerületi lelkészi, illetőleg világi főjegyzői állás betöltése. 8. Egyházkerületi igazgatótanácsosok, tanácsbírák, jegyzők, ügyészek, theol. fakultási és kollegiumi gondnokok, előlj. tagok, különböző bizottságok, tanárok választása. 9. Közjogi rendezést igénylő egyházi és iskolai kérdések. 10. Egyházi és iskolai folyó ügyek. — Az egyházkerületi közgyűlés alkalmával a kihirdetendő időben egyházkerületi bírósági teljes ülés lesz. A közgyűléssel kapcsolatban egyházi értekezlet is lesz és pedig július 15-én d. u. 5 órakor a Farkas-utcai templomban ünnepélyes templomi hangversennyel kapcsolatos ülés. Július 13-án d. u. 4 órakor a püspöki szék, július 14-én d. u. 4 órakor az igazgatótanács tart ülést.

Tanítóinknak meleg nyaruk van. A tanfelügyelőségek fölöttes hatóságainak azt a kellemetlen jelentést teszik, hogy a magyar nyelvű (ugy állami, mint hitvallásos) iskolák tanítói nincsenek eléggé tisztában a román nyelv- és irodalommal, földrajzzal, történelemmel és alkotmánytannal. Ezért Oromániának tanítóképzős városaiba, minők Craiova, Jassi, Galac, Cămpulung, Bărlad, Ploesti és Bucurest, mintegy 700 magyar tanítót tanfolyamra rendeltek. Költségeiket ugyan az állam viseli, de ki pótolja hétszáz családnak éppen a legnagyobb munkaidőben hiányzó munkás kezét. Ezzel van kapcsolatban a kolozsvári közoktatási ügyi áltamtitkárságnak az a rendelkezése, hogy pl. az Udvarhely vármegyei tanítóknak a fentemlített tárgyakból szeptemberben kiegészítő (oklevélértvényesítő) vizsgát kell tenniük Székelyudvarhelyen. Hír szerint szeptember hó után tanítói állást csakis oly egyén tölthet be, aki vagy ilyen érvényesített oklevéllel rendelkezik, vagy oklevélét Romániában szerezte.

Ápolási díjak a kórházakban. A kórházak legújabb igazgatási szabályzata a következő díjakat állapítja meg: operációs kezelésért napi 50 leu, belgyógyászati kezelésért napi 35 leu. Gyermekek a díjak felét fizetik, anyák vagy más kísérők, akik a gyermekkel együtt helyezkednek el, 25 leut fizetnek.

Tisztviselők gyűlése. Az esküre jelentkezett és ezzel egy tekintet alá eső magyar közalkalmazottak alkalmi bizottsága a vidéki alkalmazottak kiküldöttjeinek részvételével népes gyűlést tartott e hó 9-én Kolozsvárt a városi tanácsház tanácstermében. A gyűlés részletesen foglalkozott a tisztviselői memorandumokkal és ezeket mindenképpen magáévá tette. A trianoni békeszerződés alapján Bukarestben működő külügyi bizottsághoz szóló memorandumot Posoni Antal ítéltáblai tanácselnök készítette el, melyet a gyűlés elismerésének kifejezése mellett elfogadott. Dr. Sárkány Miklós marosiordamegyei volt tiszti főügyész idevonatkozó munkáját szintén magáévá tette és az a fennebb említett memorandum függelékeként fog a külügyi bizottsághoz beterjesztetni. Dr. Tóth György v. táblabíró, az alkalmi bizottság előadója részletesen ismerteti a bukaresti ut eredményét, valamint a bizottság eddigi működését. A gyűlés dr. Tóth Györgynek hálás köszönetét és elismerését nyilvánítja odaadó, fáradozásáért. A gyűlés hálás köszönettel veszi tudomásul a Magyar Szövetségnek a tisztviselői kérdésben eddig tanúsított lelkes támogatását és ebből kifolyólag Br. Jósika Sámuel szövetségi elnöknek és Ugron István szövetségi alelnöknek a legteljesebb elismerését és köszönetét nyilvánítja, azon kéréssel, hogy jövőre is támogatni sziveskedjenek a megindított akciót.

A gyűlés megválasztotta a tisztikart és az intéző bizottság tagjait. Elnök: Posoni Antal. Társelnökök: dr. Sárkány Miklós, Szentimrei István, dr. Rohonczy Lajos és Szász István. Ügyvezető elnök dr. Tóth György. Alelnökök: Hantos Gyula, Rados Lipót és dr. Wertheim Mór. Titkárok: dr. Naláczy István és dr. Mustárdy Miklós. Pénztáros Csoma Endre. Ellenőrök: dr. Vékás Lajos és dr. Mohay Gábor. Jegyzők: dr. Benedek Andor és dr. Vaska Gyula. Intéző bizottsági tagok: Papp Zoltán, Kócsi Andor, Elek Gyula, Herceg György, Móritz Márton, Frank Károly, Konrád János és Bónya Simón. A gyűlés ezután, tekintettel

arra, hogy önálló hatáskörben intézi a közalkalmazottak ügyét, négy cikkelyből álló alapszabálytervezetet fogadott el, mely kormányhatósági jóváhagyás után lép életbe. A gyűlés hódoló táviratot küldött a királyhoz, melyben tisztelettel kéri a memorandumban foglalt kérések teljesítését. Dr. Naláczy István indítványára a gyűlés elhatározza, hogy a vidéken az Alkalmi Bizottság helyi bizottságát sürgősen megalkotja, ezen bizottság feladata lesz egyöntetűen a központi bizottsággal eljárni mindazon ügyekben, amelyek a közalkalmazottak elhelyezésére, nyugdíjazására és társadalmi uton való segítőzésére vonatkoznak.

Adóelengedésben részesülnek, akik elemi kárt szenvedtek; csekély vigasztalásul ezt a hírt közölhetjük azokkal a községekkel, hol a határt elverte a jég. Akik kárt szenvedtek, egyenként forduljanak írásbeli kéréssel az adó elengedése végett az illető terület pénzügyigazgatóságához.

A Magyar Szövetség megtartja augusztus 6-án nagygyűlését. A Magyar Szövetség nevében Dr. Haller Gusztáv ügyvezető alelnök, Dr. Grandpierre Emil alelnök, Dr. Naláczy István és Dr. Deák Gyula titkárok a mai napon megjelentek Metes prefektus előtt, aki kijelentette, hogy a Magyar Szövetség nagygyűlésének megtarthatása akadályba nem ütközik, egyidejűleg a belügyminiszterhez ilyen értelemben tett jelentést. A Szövetség irodahelyiségét pár napon belül vissza fogja kapni, hogy a nagygyűléssel kapcsolatos előkészületek megtéhetőek legyenek. A kiküldöttiek kérésére a prefektus megígérte, hogy a beállítás alapjául szolgáló bizonyítékokat a Szövetséggel közölni fogja, miután a Szövetség vezetősége az alaptalan vádakkal szemben elégtételt fog követelni.

A Magyar Nemzeti Párt országos megszervezése. A Magyar Nemzeti Párt Intéző Bizottsága 10-én ülést tartott, amelyen elhatározta, hogy a magyar nemzeti pártot országosan szervezi, e célból a vidéki tagozatokkal sürgősen érintkezésbe lép. Irodahelyiségében működését a mai napon (Str. Reg. Maria 35., volt Deák Ferencz utca. Magyar Nép szerkesztősége, illetve kiadóhivatala) megkezdte. Mindennemű megkeresést ehhez az irodához kell intézni.

Ujabb felhőszakadások A naszódihoz hasonló szerencsétlenséget okozott közelebből a felhőszakadás. Ezuttal a regát egyik városa, Krajova került a pusztító áradás útjába. Egy gyárépület összeomlott és nem kevesebb, mint 70 munkást temetett a romok alá. Besszarábiában is óriási károkkal jártak az elmúlt esőzések és áradások.

Főlszabadul-e a nyersbőr kivétel? A nyersbőr kivételi tilalmát a kormánykörök azzal okolták meg, hogy a kész bőrárakban olcsóságot akarnak előidézni. Az olcsóság azonban egyáltalán nem következett be. A kereskedelmi miniszter mostanában felszólítást intézett a bőrgyárakhoz, hogy a bőrneműk árát szabják olcsóbbra. Ha az olcsóság nem következik be, a nyersbőr kivétel újra főlszabadul.

Kinek van biztosító kötvényük? Nagy fontosságú körrendeletet adott ki a külügyminiszterium, amelyre nyomtatékosan főlhívjuk olvasóink figyelmét. Arról van szó, hogy a magyarországi biztosító társaságoknál kötött biztosításokat július 26-ig a prefektúrán

be kell jelenteni és a biztosító kötvényeket is be kell mutatni. A magyar kormányval most folynak azok a tárgyalások, amelyek a kötvények értékét meghatározzák. Egyelőre mindenki tegyen eleget a bejelentésnek!

Küzdeni kell a jogokért! Ismeretes olvasóink előtt, hogy a közoktatásügyi miniszter az évvégi vizsgálatok tövében négy magyar középiskolától a nyilvánossági jogot megvonta. Ezek között volt a tordai unitárius gimnázium is. Az unitárius egyházi főhatóság nem nyugodott bele a káros kormányintézkedésbe és személyes közbenjárással sikerült annyit kivinnie, hogy a kolozsvári államiútkárság 4 osztályos algimnázium fenntartásának a jogát elvben elismerte. Reméljük, hogy egy megértőbb politika végül is elismeri jogainkat. Addig is minden vonalon lankadatlanul küzdenünk kell jogainkért!

Egy derék nő halála. Nagy tisztelet és megbecsülés vette körül Zalatna református papnáját, Waller Józsefnét. Mindenki számára „a jó Pap-néni” volt, aki szeretetet és jóságot árasztott környezetére s lelkes munkása volt minden nemes mozgalomnak. A derék matróna a múlt hó végén 73 éves korában meghalt. Zalatna lakói valláskülönbség nélkül megjelentek vég-tisztességén s fájó szívvel vettek búcsút az áldott lelkű Pap-nénitől.

Az állami elemi iskolák tanterve. Az alkotmány megállapításával kapcsolatban mostan tárgyalják az állami elemi iskolák szervezését. A kiszivárgott hírek szerint az elemi osztály kötelező, szabad és ingyenes lesz. Magyar nyelvű községekben magyarul fognak tanítani, de a harmadik osztálytól kezdve a román nyelvet is tanítani kell. A hitoktatást részben a tanító, részben a pap fogja végezni.

A székelyudvarhelyi ref. kollégium pártfogó-egyesületet alakított. Ez azt jelenti, hogy a nehéz viszonyok közé jutott anyaiskola egykori fiaihoz, volt növendékeihez folyamodik segítségért. A százas ügyvezető bizottság, melynek elnöke és egyúttal az egész mozgalom lelke dr. Gyárfás Pál főgondnok, fel fogja szólítani az intézet minden volt növendékét, hogy az egyesületbe lépjenek be. Tagsági díj 5 évi kötelezettséggel legalább évi 200 leit kér pártfogóitól. Ez az összeg talán soknak tetszik az első pillanatra, pedig havonként csak 16 lei 66 banit teszen ki. S ha az ember 500 ilyen régi diákot vesz számítása alapjául, akkor is ez az összeg csak évi százezer leire rug, ami egy középiskola 3—4 százezer leies költségvetésénél még sehogyszem fedezi a hiányt. Pedig a felekezeti tanárok manapság csak szinte felét kapják az állami tanárok fizetésének! De tudjuk, hogy iskoláinkért és magyarságunkért áldozatot kell hozni; tudják ezt a tanárok is, de be kell látnia a nagyközönségnek is. Aki akarja az életet, annak akarnia kell az eszközöket is. Áldozatok árán is meg kell mentenünk ősi iskolánkat és hála istennek, ez a meggyőződés — mint az egyházaknak a mai iskoláik fenntartására irányuló lelkes tevékenysége mutatja — most már mindnütt gyökeret vert a magyarság szívében.

A nyár az ő jó pásztoráért. Megható ünnepség keretében ülte meg június 18-án Rakosd hunyadmegyei református egyházközség papjának, Imre Istvánnak 50 éves szolgálati jubileumát. A 650 lelket számláló népes gyülekezet tiótkban tette meg az előkészületeket az ünnepély megtartására. A rendes vasárnapi istentisz-

telet végén elmaradt a kijöveteli ének. Ehelyett a környéken hírnévre emelkedett egyházi dalárda és az iskolás növendékek üdvözlő éneket adtak elő. Ezek után a református tanító melegen emlékezett meg a szeretett lelkipásztor iskolai és egyházközségi áldásos tevékenységéről. Erre egy iskolás leányka pár szó kíséretében gyönyörű rózsacsokrot nyújtott át az ünnepeitnek, majd Jakab József presbiter és Fazakas Dániel üdvözlő szavai következtek. Előbbi a presbiterium, utóbbi a dalárda nevében köszöntötte. Az agg lelkipásztor könnyekig meghatódva mondott köszönetet a meleg ünnepeletetésért. Kérte az Istent, adjon további munkálkodására is segídelmet. Az egyháztagokat kérte, hogy megértéssel, szeretettel támogassák lelkészi teendőiben. Buzdította a gyülekezetet, hogy jóban, rosszban tartsanak ki hitvallásuk, magyar iskolájuk és egyházuk mellett. A dalárda pedig egyházi és világi dalainkat kultiválja lankadatlan buzgalommal továbbra is. E szép ünnepség emléke minden jelenvoltnak szívébe mélyen bevésődött. A 82 éves és ma is munkás életű Imre Istvánra illik a biblia szava: „Igen szép és ékes korona a vénség, mely az igazság utáiban találtaik.”

A vásáros nép zavarása. Kellemetlen meglepődés érte Marosvásárhely környékének falusi gazdánépét. A szegény gazdák és feleségeik már hajnal hasadtakor felkeltek, összeszedték a házuk körül található portékáikat, zöldségeket, tejet stb. s serényen igyekeztek befelé a vásárhelyi korai piacra. A vásárhelyi vámoknál rendőrök várták, karamokba gyűjtötték őket és úgy hajtották a piaci vásárra. Így tettek a tejesekkel is, akik hivatkoztak arra, hogy nekik szerződésük van az egyes városi családokkal és rendes helyeik vannak, amelyeknek a tej ellátása az ő dolguk. Hiába, parancs parancs: a rendőröknek ezt végre kellett hajtani, mert hiszen Carabi rendőrprefektus ur akarta így. Dr. Harsia polgármester tiltakozott a rendőrprefektus eljárása ellen. S mi lett ennek a vége? A rendőrprefektus megfenyegette a közkedvelt vásárhelyi polgármestert, hogy föl-jelenti hivatalos hatalommal való visszaélés címén. Az éppen Marosvásárhelyt időző Florescu igazságügyminiszter a polgármesternek adott igazat és helyeselte bánásmódját a falusi gazdánéppel szemben.

GAZDASÁGI ÉS SZÖVETKEZETI EGYESÜLET

Gyógynövény-gyűjtők tanfolyama Désen.

Július 4—5. napjain szépen sikerült gyógynövénygyűjtő tanfolyamot rendezett a Szolnok-Dobokamegyei Gazdasági Egyesület. A tanfolyamot a „Zea” és „Chimica Farmaceutica” exportvállalatok anyagi segélyben részesítették s hazánk legkiválóbb szakemberét, dr. Péter Béla igazgatót küldötték ki az előadások megtartására. Dr. Péter Béla a nála megszokott nagy tudományos készséggel és rokonszenves előadással az ügynek sok hívet szerzett. A tanfolyam kirándulással végződött, hol a hallgatóknak a szabad természetben mutatta be a vadontermő gyógynövényeket. Tudomásunk

szerint úgy a Sz. D. Gazdasági Egylet, mint a „Zea” és „Chimica Farmaceutica” részv. társaságok a tanfolyamot egy az egész megyére kiterjedő nagybbszabású gyógynövény gyűjtés kiinduló pontjának tekintik, melynek központi beváltó állomása a gazdasági egyesület lenne.

Mi jobb legelő a tarlónál? Erdélyben gyakran hallja az ember, hogy nem szántják fel azért a tarlót, mert az legelőt ad. Pedig a felszántott tarló sokkal jobb legelő a szántatlanul maradt tarlónál: A szántatlan tarlón teljes virágjában marad vissza a gyom, mely magot érlel és a következő évekre szórja szét magvát. A tarlóra bocsátott jószág csak nagy óvatossággal tud legelni, mert folyton kerülgetnie kell az éles szalmamaradványokat, hogy orrát, száját föl ne sebezze. A szántatlan tarlón áttelel a gabonarozsda és még sok más vetésünket pusztító gomba csirája. Buvóhelyet találnak a káros rovarok kükacai, bábjai. A szántatlan tarló kiszárad, összetömődik, az esővíz leszalad róla, levegő nem járja és nem tud érni (tápanyagot előkészíteni) a földünk. Jobb legelő a felszántott tarló, hol kikelnek az elpergett gabonaszemek s felkórózt virágzó gyom helyett frissen kelt mohart-gabonát legelészhet a jószág. Felszántott tarlónál érik a föld, megőrzi nedvességét, pusztul a gyom és nem hagyjuk nyugton a vetésünkre leselkedő gombák, kukacok éhes hadát, A tarlószántás nem kényes munka. Minél sekélyebben jár az eke, annál jobb, sőt ha nem érnék rá szántani, boronáljuk meg azonnal aratás után a földet, mert ezzel is biztosítani tudjuk — fele-részből — a fenti elősorolt előnyöket.

A biczka mint peronoszpóra-ölő szerszám.

A sok eső meggyűjtötte bajunkat a szőlőragyával (peronoszpórával). A gazda permetezett már 3—4 szer s mégis kiviragozni látja a levelek alján a peronoszpóra fehér lisztjét. Most már bármilyen szárazság következék mindegyre fel fogja ütni fejét a ragya. Az újabb bajok rendszerint a fiatal hajtásokon, új leveleken mutatkoznak, ahonnan folyton fenyegetik a fürtöt. Ezekre az új hajtásokra július közepe után már semmi szükségünk. Csak késleltetik a vesszők beérését, és szaporítják a ragyát. Okos gazda ilyenkor csak néha veszi hátára a permetező puttonyt, de mindig kezében van a metszőkés. Legjobb hetenként visszametszeni az új hajtásokat és ha már ragya van rajtuk, elégetni. A szőlőnk is édesebb lesz ezzel, mert a napsugár jobban éri a fürtöket.

Állattenyésztési bizottságok. A hivatalos lapban a földmivelésügyi miniszternek egy rendeletét olvassuk, amely a megyei állattenyésztési bizottságok felállításáról intézkedik. A bizottság feladata lesz figyelemmel kísérni azoknak a törvényeknek és rendelkezéseknek a végrehajtását, amelyek a megyei állatte-

nyésztés javítását célozzák; maga a bizottság is javaslatokat és terveket készít az állattenyésztés előmozdítására és azok termékeinek értékesítésére, közreműködik a községi állattenyésztő egyesületek felállításában, szervezi a fedeztetési állomásokat, kiállításokat, legelők javítását, állatok oltását. A bizottságban a prefektus elnöksége alatt katonai és polgári személyek vesznek részt.

A leggonoszabb ellenség.

II.

Szövődmények, vörheny-diphtheritis, veselob stb. Utóbántalmak.

A skarlát vagy vörheny kapcsán fellépő *szövődmények* (complicatio) közül, mint a legfontosabbak egyikét, a *vörheny-diphtheritist* emlíjük elsősorban. Ez a betegség 3—4-ik napján jelentkezik, tehát a kiütés időszakában. A vörheny diphtheritis hasonló a torokgyíkhoz, de nem azonos vele. A nyelés fájdalmas és igen nehéz. Az állkapocs alatti mirigyek megduzzadnak, fájdalmasok. Súlyos vörheny-diphtheritis esetében a mandulák, a lágy szájpad, a garat u. n. elhalást szenvednek el, szétesnek, ami miatt a szájból átható, rothadt bűz áramlik ki, az ajkak és a foghús szennyes lepedékkel fedettek és érzékenyek. Az elhalás miatt mélyreható fekélyek képződhetnek, vagyis felújuló roncsolások maradhatnak vissza, aminek gyógyulása hosszú időt vehet igénybe.

A torokgyulladás tovaterjedésével a *hallószervek* is megbetegedhetnek. Láz, élénk fülfájdalmak, nehéz hallás és a fültáji mirigyek megnagyobbodása közepette egyik, vagy mindkét oldalon *középfülgyulladás* lép föl, amikor is a dobhártya gyorsan tönkremegy. Ha súlyos vörheny kapcsán kétoldali középfülgyulladás keletkezett, akkor a kiterjedt roncsolás miatt *siketiséget, illetőleg siketnémaságot* vonhat maga után. A *siketnémák 10 százalékáa ugyanis átszenvedett vörhenyének köszönheti nyomoruságát.*

Rendkívül fontos és egyben elég gyakori szövődmény a *vörhenyes veselob*, amely általában a vörhenyesek 30 százalékában jelentkezik s legtöbbszörre a betegség *harmadik hetében* (hámlási időszakában) de kivételesen a betegség 6-ik hetében is felléphet. A veselob kezdetekor a beteg igen sápadt, kedvetlen, feje fáj s időnként hány. Nemsokára a szemhéjak, arc és lábő megpöfödnek. A vizelet mennyisége megcsökken, vöröses barna, zavaros, véres. Napok múlva kifejtődik a has- és mellvízkór is, emiatt a légzés nehezzé válik, a beteg feküdni szinte képtelen; ágyában alig tud felülni. Súlyos esetekben — különösen, ha a vizelet-eltávolítás igen megcsökken — beáll az u. n. *hugyvérőség* (urämia). Ilyenkor heves fejfájás, szédülés

hányásinger, ismétlődő hányás, aluszékonyság vagy nagyfokú nyugtalanság a kísérő tünetek. Csakhamar eszméletlenség és rángó görcsös roham lép föl, amely után kábálomba merül a beteg. A halál sokszor ilyen kábálomban következik be. Ha a hugyvérőség kisebb fokú, az eszmélet helyreáll s a beteg meggyógyul. A hugyvérőség után 1—2 napig tartó vakság is létrejöhet. Kivételesen e vakság állandó marad.

A vörheny folyamán még *szivbelhártyalob* és *szivburoklob* — néha a kettő együtt — fejlődhet ki. A szivbelhártyalobból billentyű bántalmak (szivbajok) keletkezhetnek; megállapított tény, hogy a *szervi szivbajok előidéző tényezői között a vörheny első helyen áll.* Mint szövődmény még az agyhártyalob és gennyés mellhártyalob fordul elő, hashártyalob csak igen ritkán.

A vörheny betegség utóbántalmái közül csak néhányat említünk föl. Ilyen a vérszegénység, mely néha hosszú ideig áll fenn. — Elég gyakran idült, bőrbántalmak fejlődnek a vörheny után. — Visszamaradhatnak továbbá hallási zavarok, mely teljes siketiséggel, vagy siketnémasággal fejeződik be. — Az állandó megvakulás csak ritkán előforduló sorscsapás. Az is előfordul utóbántalom gyanánt, hogy a tüdőben, csontban, mirigyekben, izületekben, az agyhártyákban gümőkór fejlődik ki. Kivételesen butaság is nyomon követhető a vörhenyt.

III.

A védekezés és gyógyítás irányelvei. — Elkülönítés, fertőtlenítés.

Mindenekelőtt tudni kell, hogy *semmilyen gyogysszerrel sem lehet a vörheny ellen sikerrel védekezni.* Ezért tehát, ha valamely család egyik tagjánál a vörheny fellépett, *az egészséges gyermekeket* (vagy gyermekeket) *azonnal el kell különíteni.* Az elkülönítés rendkívül fontos, mert *utját vágja az egészséges gyermek vörhenyes megbetegedésének. Az elkülönítés,* mivel a felnőttek — kivéve a gyermekágyas és operált egyéneket — alig fogékonyak a vörhenyfertőzésre, *jőleg csak a gyermekekre vonatkozik.* Igen fontos tudni, hogy az *elkülönítésnek még a legenyhébb esetben is 4—5 hétig, sőt ha a hámlás tovább tart, 6—8 hétig kell kitolódnia.* Hogy egészen enyhe vörhenyesetekben is több hétre kell az egészséges gyermekeket a betegtől távol tartani, megmagyarázza azon tapasztalati tény, hogy *az egyik gyermeknél fellépett gvenge vörheny egy másik gyermeknél esetleg a legsúlyosabb vörhenyt váltthatja ki, másfelől pedig az, hogy még az enyhe vörheny is súlyos szövődményeket és utóbajokat vonhat maga után.*

A vörhenyben szenvedő gyermek testvéreit *leghelyesebb* a háztól elvinni, de természetesen csakis oly helyre (oly családhoz), a hol kis gyermekek nincse-

nek. Elkülönítés szempontjából az egészséges gyermekeket *más vidékre elvinni nem szabad*, mert sohasem lehet tudni azt, hogy vajjon az egészségesnek látszó gyermek vörhenyvel nincs fertőzve. Szóltunk róla, hogy a vörheny lappangási ideje átlag 5 nap, s így ha az elkülönítés napjától számítva *10 nap alatt* az elkülönített gyermeknél sem torokfájás, sem láz stb. nem jelentkezik, akkor bátran iskolába is engedhetjük. Ha valamely iskolának tanulói közül egymásután sokan lesznek vörhenyesek (mondjuk a tanulók 10%-a) akkor az iskola hatóságilag egy időre bezárandó.

A vörhenyes beteget legjobb, ha oly egyén ápolja, ki a vörhenyen tulesett. Az ápolásnál nagy gond fordítandó a beteg ágy- és fehérneműjére, különösen a hámlás időszakában, legcélszerűbb ezeket *egy helyre* gyűjteni s a beteg felgyógyulása után egyszerre fertőtleníteni. A fertőtlenítés egyszerűsítése és megkönnyítése céljából célszerű mindjárt a betegség legelején szőnyegeket, függönyöket és értékesebb bútordarabokat a betegszobából kivinni. Magától értődik, hogy mindazokat a helyiségeket, hol a vörhenyes beteg csak a legrövidebb ideig is tartózkodott, *a betegség teljes lezajlása után* alaposan fertőtleníteni kell. Leghelyesebb minden tárgyat — mely a betegszobában volt — fertőtleníteni, mert e nélkül *vesélytelenül* használható nem lesz. Ugyanis a vörheny előidézőjének ragályozási képessége *évekig* megmaradhat a legkülömbözőbb tárgyakon. Legalaposabban fertőtlenítenedők az ágy, ágy- és ruhanemű, melyekkel a beteg közvetlenül érintkezett. Értéktelen tárgyak (pl. szalmazsák) elégetendők.

A vörheny elleni védekezés tehát a betegség legelején az elkülönítéssel kezdődik és a beteg teljes felgyógyulása után a fertőtlenítéssel végződik. Teljes felgyógyulásról csak akkor szólhatunk, ha a vörhenyhez csatlakozott bármelyik szövödmény vissza-fejlődött, illetve meggyógyult.

A vörhenyes beteg kezelését itt nem tárgyalhatjuk. Általános tájékozódás szempontjából azonban irányelveket adhatunk. Mindenekelőtt felhívjuk a figyelmet arra, hogy ha a lakásviszonyok olyanok, hogy vörhenyes beteg kezelése nem vihető jól keresztül, célszerűnek tartjuk a betegnek fertőző kórházban való elhelyezését. Ha a lakásviszonyok kielégülők vagy egészen jók, akkor a beteget otthon is kezelhetjük, csak tartásuk szem előtt, hogy a szoba — melyben a beteget elhelyezzük — legyen lehetőleg tágas, világos és szellőztethető. Nyáron az ablakokat bátran nyitva is tarthatjuk.

A lázas, vörhenyes betegnek itálul legjobb a hűvös víz; a lázas korszakban csakis folyékony táplálékot (tej, tejes kávé, leves) adassanak. A nagy láz lecsillapítására — a gyógyszereken kívül — igen jól beválk a hideg vizes lemosás, a hideg vizes lepedő (10 perc

alatt 3—4 szer kicserélni), idősebb gyermekeknél pedig a hideg vizes leöntés. A hámlás ideje alatt — hogy a lehámló bőrdarabok szerteséjjel ne hulljanak — célszerű a beteg bőrét vaselinnel bekenni. Egyébként megjegyzendő, hogy *a hámlást a langyos szappanos fürdők gyorsítják*; a fürdőviznek 35° C-nak kell lennie, a fürdőzés ne tartson tovább 10 percnél. E fürdőket a hámlás elején mindennap, később harmadnaponként végezzük.

Ujabbán a vörhenyes beteget szerummal is oltják *a betegség legelején*; ezzel a kezeléssel a betegség rendszeren rövidebb tartalmu, a súlyos tünetek enyhébbé válnak és a veselobok is ritkábban jelentkeznek. Sajnos, sok orvos még ezt a szerum-kezelést nem csinálja, pedig hasznos voltát kitünő gyermekorvosok melegen ajánlják.

Azok, akik a skarlátos beteget ápolják, a kezelőorvos minden tanácsát szíveleljék meg és pontosan teljesítsék!

Dr. Gergely Endre.

Miért nincs Tordán Ipartestület?

Hasonló kérdést még sok más városunk iparoságának, így többek között a sepsiszentgyörgyieknek is föladhathánk. Tudomásunk van róla, hogy mind a két helyen többször megpróbálták már összehozni az iparosságot, de hol alkalmi akadályok, hol pedig az emberek féltékenysége, továbbá jobb belátásnak, felvilágosodott gondolkodásnak a hiánya megbuktatták az ügyet. Szomorú dolog, sir a lelkünk a homályos agyak gondolkozása miatt, kik az ipartestület megteremtésén fáradozóknak nem tudnak egyebet szemükre vetni, mint azt: hogy az illetők játszásk az előkelőt, szerephez, zsiros fizetéshez akarnak jutni. Mert hát az ilyen iparosbarátunknak azt is meg kell mondanunk, hogy azok az iparosok, kik fejüket a szervezésre adták, legfőljebb csak az elnökségbe vagy előljároságba jutnak be. Az előljárosági tagság pedig bizalmi jellegű és épen ezért, hogy a tagok függetlenségüket megóvhasásák, semmi fizetést nem kapnak. Az ipartestületben fizetést csak a titkár, ki rendszerint jogvégeztségtü ember és az iroda-személyzet kap.

S vajjon, csak álláshoz juttat e befizetett tagsági díjával egypár éhenkórászt a tordai iparos, vagy pedig sokkal inkább a maga saját anyagi érdekeit szolgálja ezáltal. Nézzük csak, mire jó az ipartestület?

Az ipartestület nem hivatalnokai eltartására való, hanem az az iparosok érdekképviselete.

Az ipartestület vezetőségének kötelessége megvédeni az iparosság érdekeit minden fölülről, vagy alulról, a munkásság részéről jövő veszélyeztetéssel szemben. Kötelessége a haladásra serkentés, a fölvilágosítás nyújtása az új ipari eseményekről. *Kötelessége az iparosságot érdeklő minden új törvény vagy rendelet tanulmányozása és azoknak közlése az iparossággal.* Évégelt vagy közgyűlést hív össze a vezetőség és ott ismerteti az új rendeleteket vagy pedig egyszerűbb esetekben minden egyes taggal külön tudatja a rendelkezést.

E tekintetben látták is a tordai iparosok már az ipartestület szomorú hiányát, mert az egyszázalékos forgalmi adó be nem fizetéséért csakis amiatt huzott egész sereg iparos súlyos büntetést, mert nem volt egy szervük, mely idejekorán kioktatta volna őket erre nézve.

Az ipartestület köteles a törvény homályos vagy kétértelmű rendelkezéseire magyarázatot kérni az iparügyi minisztériumtól.

Az ipartestület kötelessége az iparosokat szakmánként érdekközösségenként közelebb hozni egymáshoz és így a specializálódás, az egyirányba fejlődés lehetőségeit építgetni. Így alkotja meg a kolozsvári ipartestület pl. a mészárosoknak a bőrértékesítő szövetkezetét, továbbá a butoriparosok szövetkezetét. Ne féljenek tehát a tordai iparosok, hogy valamelyik meglévő szakmatársulat léte, önállósága volna veszélyeztetve azáltal, ha mindnyájan összefognak. Ellenkezőleg, a testület létét, életét, erősséget ad a már meglévő alakulatnak is. Legkevésbé féltsé pedig valamely szakmatársulat a saját meglévő vagyonát, mert az az iparügyi törvény rendelkezése szerint továbbra is érintetlen vagyona marad.

Nagyon sokat cselekszik az ipartestület a tanonc-kérdésben is. Tudjuk, iparfejlődésünknek mennyire létkérdése a tanoncok helyes nevelése. Az ipartestület a tanoncok munkakedvét az évvégi tanoncmunkák kiállításával, nyeremény tárgyak osztogatásával igyekszik serkenteni.

Ne sajnálják tehát a tordai iparosok aprópénzük összeadását az ipartestület fenntartásához! e. f.

Ipari szövetkezet.

A kolozsvári mészáros és hentesmesterek bőr-, faggyu- és egyéb melléktermékeket értékesítő szövetkezte alapszabályt módosított és hatáskört bővített. Folyó hó elején volt a nevezetes közgyűlés, melyen elfogadták a dr. Nagy János ügyvéd, a kézműiparosok szövetségének elnöke által készített új alapszabálytervezetet. A közgyűlésen nyolc vidéki város képviseltette magát. Az alapszabály a szövetkezet új feladatát követelőképpen állapítja meg: „Husiparosok bőr- és egyéb melléktermékeket értékesítő szövetkezte.” A szövetkezet hatásköre Kolozsvár központtal a Magyarországtól elcsatolt összes területekre kiterjed. Az új alapszabályok értelmében a szövetkezet bármely vállalkozással foglalkozhatik, ami a husiparral kapcsolatos.

A kizárt tagok után visszamaradt értékeket a szövetkezeti tagok után elmaradt árvák özvegyek fölségélyezésére fordítják.

Az üzemnyereség fölosztásának kulcsa a következő: A tiszta nyereség 10% a tartalékalapot növeli, 5% ot fordítanak az igazgatóság és felügyelőbizottság tagjainak honorálására, 5 % lesz a részjegyek jutaléka, bizonyos, időről-időre meghatározandó százalékot tisztviselői járulékként osztanak ki, ugyancsak bizonyos százalék az árvák és özvegyek fölségélyezésére fordítalik, a megmaradt összeg pedig föloszlik a szövetkezet tagjai között: a beszolgáltatott melléktermékek értéke arányában.

Valuta-jegyzés.

Pénz és politika.

Mivel rontják a leu értékét?

A hágai tanácskozások rendjén Litvinow orosz delegátus kijelentette, hogy Oroszország hajlandó a szomszéd államokkal a leszerelésre nézve megállapodásokat kötni. A felsorolt szomszédállamok között azonban nem említett Romániát. Egy hozzáintézett kérdésre azt felelte, hogy azért nem szót a Romániával való megegyezésről, mert Oroszország és Románia között még sok vitás kérdés forog fenn. A „Kablogramm” külföldi ujság tudni véli, hogy amennyiben a hágai tanácskozások nem sikerülnek, Oroszország meg fogja támadni Romániát. A „Dimineata” című román lap erre megjegyzi, hogy a „Kablogramm” híret elővigyázattal kell fogadni, mert politikai híreivel bizonyos tőzsdei pénzspekulációkat szokott támogatni. Ezek a spekulációk okozhatták, hogy a leu értéke utóbbi időben nagyott esett.

Árfolyam 1922. július 12-én Bukarestben:

1 dollár	= 179.—	Leu
1 angol font st.	= 804.—	„
1 francia frank	= 14.20	„
1 cseh szokol	= 3.40	„
1 svájci frank	= 35.—	„
100 német márka	= 38.—	„
100 magyar kor.	= 16.50	„

Orvosok figyelmébe!

Megjelent

Dr. Engelberg Oszkár:

Orvosi terminológiája.

Kiadja a Minerva Irodalmi Részv.-társaság, Kolozsvár.

Ára 100 Lei, — Portó 4 Lei.

Hanemann-rács lecsiszolt széllal újra kapható. Az összes méhészeti felszerelések. Kiváló szürke tenyész anyaméh. „Kezdődy”-féle hidegen folyó oltóvíasz békeminőségben újra kapható

Ozierzon méhésznel

Nagyvárad, Teleky-utca 32.

MULATTATÓ

Hol a költő?

— Emlékezés Petőfíre. —

Hol a költő, aki régen
Ott harcolt a csatateren
S beborítva mély sebekkel
Siratlatlanul esett el?

Hagyjátok el, ne kérdjétek,
Mindhiába e kérdések:
Századokra jöhet század,
Nem fog adni egy is választ.

Az egész nagy végtelenben,
Semmi sincs, mi rávezessen:
Fü, fa, virág be nem vallja,
Hogy a költőt hol takarja.

Hallszik ugyan most is kobza
Tájról-tájra visszhangozva;
De visszhangról ki lelné meg,
Honnan repült ki az ének?

Ha ezután indulnátok,
Bejárnátok a világot;
Csalna a hang ide-oda
Mégse lelnétek rá soha!

Jakab Ödön.

Az ezüst harang.

Csend, nyugalom honol a Szent Anna-tó környékén. A mesék, a bűbájós regék méla otthona az az erdős vidék. Igazi tündérország...

Hát még mi volt régen! Régen! Valamikor!

Amikor még nem embereknek tenyészett e földön a buja növényzet, nem embereknek daloltak az erdei énekes madarak, nem embereknek nyiltak az erdő vadvirágai, hanem a tündéreknek, akik itt éltek csendes magányban, a titokzatos erdőkben, az örökifju, nyugodt Szent-Anna tóban.

Mesés tündérpalota állt a csendes tó fenekén. Ebben lakott egy öreg, zöldfoltos, penészszezakálú tündérkirály az ő ezer és egy bájós tündérlányával, pajkosan játszó örökifju tündéréivel.

De lassanként ide is elvetődtek az emberek. Betolakodtak a tündérkirály csendes birodalmába, nem nézték, hogy itt az istennek más teremtménye lakik, — kápolnát építtettek Szent Anna tiszteletére a nyugalom, és elbájoló szépség örök birodalmában, a tó mellett.

Eztől öntöltek egy szépszavu harangot. Ezzel

hívták össze imára a környéken legettető, szénégettető, favágó népeket. Itt imádkoztak esti harangszókor, itt napkeletkor, mikor nyájaikkal, állataikkal nyugvóra tértek vagy munkára indultak. Ide zárandokoltak e mélabus, csendes erdei kápolnához a vidék székely hívői forró nyári napon Szent Anna tiszteletére, hogy hálát adjanak Istennek jóságáért s kérjék kegyelmét, a dúskalásznak betakarítását.

A szépcsendes ezüst harang szava azonban csak az ember fülének kedves. De a tündérkirály szomorúan simogatta zöldmoszatoktól síma, hosszú fehér penészes szakálát.

— Lopjátok el a harangot. Nagyon sérti a fülemet, — adta ki a rendeletet.

— Nem mehetünk uram, királyom, — csak ez volt a válasz. A kápolnába be kellene lépünk, pedig ha állépünk a templomok küszöbét, elvesz minden hatalmunk. Nekünk is, neked is.

Búnak adta a fejét királyával együtt az egész tündérnép. Hosszason nem tudták, mitévők legyenek. Végre eszükbe jutott, hogy az emberek közül az erdei pásztorok vannak hozzájuk legközelebb. Szép nyári este, mikor holdtöltekor a tó parján furulyázott egy torjai pásztor, megvesztegették, elbolondították mézes-mázos szavaikkal, édes-bájós mosolygásikkal a csalóka tündérlányok.

— Drága szép székely pásztorfiu, tégy egy szívességet a mi bánatos királyunknak.

— Én? Mit segíthetek egy királyon, ki csak állataimnak parancsolok? Nem tudok semmit tenni!

— Csak akarjad, s megteheted. Látod ott a tóban ezt a szépen ragyogó aranydarabokat?

Az esti szellő végigsiklott a favon. Apró hullámok futkostak végig síma tükrén. És a visszafükröződő hold világánál meglátta a csalóka tündérek arany köveit. Elhítte, amit a szép tündérlányok mondtak.

— Látom!

— No lásd! Ilyen aranydarab sok, töménytelen sok van nálunk lenni a tündérkirály palotája pincéiben. Rengeteg. Adunk neked bőven belőle, amennyit csak elbirsz.

— Nekem? Miért?

— Nincsen a mi királyunk gyönyörűséges palotájában egyetlen egy harang sem, míóta a kápolnát ide építették, s az az istentelen remete ellopta királyunktól a tündérek ajándékát, a kápolnába vitt ezüst harangot.

— Ellopta?

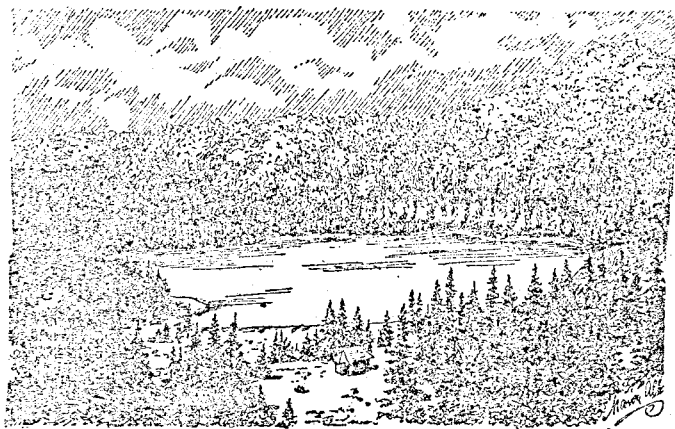
— El. Az a mienk, de mi nem mehetünk oda. Szerezd vissza és mi boldoggá, szerencsésé teszünk örökre.

A szegény, jószívű torjai pásztorfiu el is lopta egy csendes este az ezüst harangot, mikor a hold az

égen sebesen szaladt egyik felhőtől a másikig. És mikor befedobta a tóba, a tündérek behúzták őt is.

— Jöjj, hozd ki az aranyaidat.

De a szegény fiu soha se jött ki többé. Belehalt a tóba.

Szent Anna-tó

Ettől kezdve elcsendesedett a kápolna környéke, a pásztorok, favágók nem mentek oda, nem volt az édesen csengő szavu, imára hívogató ezüst harang. Annál vigabbak lettek a tündérek. Esténként bájos tánczokat lejttek a tó körül, melyből ki keltek a tündérek zenészei, az apró kis prücskők, nagyszemű vízi békák és egyenesletes ütemben zenéltek a tündérek csalóka dalához. Odacsallták a még ott lézengő pásztorokat is, nehogy valaha bajt okozzanak a tündéreknél, az arany meséjével, édes csókkal, öleléssel csábították a vízbe s ott örökre elaludtak.

Történt pedig egyszer az ezüst harang elveszése után hetedik esztendő nyarán, hogy Mike Gerő, a derék torjai székely urfi vadászni járt e tájra. Este lett, mire elejtette a gyönyörű, sokagancsu himszarvast. Hová menjen? Merre térjen máshová? Csak nem indul neki az utvesztő késő estén a rengetegnek. Nem! a Szent Anna tó kis partján, a puha fűben fogja az éjszakát eltölteni.

Le is dőlt, s már majdnem álomra szenderedett, mikor egyszerre látja, hogy a tó kékes-fehér ködéből mint szállanak fel a legbájosabb tündérlányok. Elöl jöttek a zöldszakálu tündérkirály vakító szépségű leányai. Ezek között is a legszebb a legfiatalabbik tündérkirálylány volt a legcsábítóbb. Mike Gerőhöz lejtett s addig hajlongott ide-oda, addig tánczolt körülte, míg Mike Gerő megfélemlenve az ő szépséges menyasszonyáról, átölelte a csalogató ifju királykisasszonyt. De nemcsak átölelte, hanem úgy igazán székelyesen egy forró csókot adott az ajkára.

E percben elsötétült a hold. A prücskők, békák zenekara, a tündérek dala elhallgatott. A tündér elveszte az ember fölötti hatalmát, s nyomban szerelmes lett a deli ifjuba.

A kápolna bús lakója, a tisztos, fehérszakálu, kopaszfejű remete eskette össze a kápolna oltára előtt a gyönyörű párt. Nászajándékkul tömegtelen kincset hordtak össze a környékből rokonok, jó barátok. Az öreg Mike pedig fia boldogságáért egy új harangot adott a kápolnának.

De a lánya elveszte miatt busuló zöldszakálu tündérkirály megátkozta ezt az új harangot.

— Láng csapjon ki belőled, ahol szentelt viz érint! Égessen el, olvasszon meg a láng, míg vissza nem kerül az én drága szép leányom, Tündér Ilona.

Az átok fogant. A násztünnepen felakarta szentelni a remete Isten örök dicsőségére az új harangot, de a szentelt víztől fellobbant a láng s szétolvadt az új harang. Vidámság lett urrá ismét a tó fenekén. A tündérek győzelmi ünnepet ültek.

Nem úgy a kápolnában!

A násznép, a hívők felkét babonás félelem járta át. De a remete a kétségbeesítő csendben fölvetette a fejét. Bizalom, reménység szállt a lelkébe és felkiáltott:

— Vedd ezt a keresztet Gerő!

— És mit tegyek vele?

— Hozd fel nekem a tó fenekéről, tündérkirály palotájából, palotájának kincseskamarájából a mi elvesztett ezüst harangunkat.

— Hogy tegyem? Elragadtam tőlük gyönyörű szép menyasszonyomat, elpusztították, ha oda merészkezem.

— Ne félj! A keresztény hit jellelvel győzni fogsz. Vidd magaddal ezt a keresztet, fiam!

A remete oda adta Mike Gerőnek a remekbe készült, feszülettel végződő remetebotot, s az ifju pár halálmegvetéssel szállt le a Szent Anna-tó mélyébe.

Nagy vigadalomból vált hirtelen nagy siralom a tündérkirály palotájában. A keresztény bot megtörte végleg a tündérek hatalmát. Nem használt semmi cselekedés. Nem használt a király rimánkodása leányához:

— Ne tedd tönkre jó apádat!

— Ki vagy te? Apám? Sohase láttalak.

— Betöltöm minden kedvedet.

— Az én uram, vőlegényem az én minden reményemem...

Vége lett a tündérek hatalmának, kinyílt minden ajtó a keresztény bot előtt. A remekbe épült palota hatalmas kincses kamarájába vezette Tündér Ilona derék vőlegényét, ki játszva vette vállára a nehéz ezüst harangot. Mentek, szaladtak ki a tóból és föltették az ezüst harangot régi helyére. És amint megkondult a helyén az ezüst harang, hangjától összeomlott nagy robajjal a tündér király palotája, a tündérkirály varasbékává, tündérei apró kigyókká, békákká, gyíkókká változtak.

Ma is ott mászkálnak a tó sekélyes partjain.

Volt a tündérek közt sok szép fiatal tündérleány kik azért imádkoztak, hogy ne legyen az átoknak fogantaja.

Ezek hajlongó náddá, halványkék, sze' id nefelejcsé változtak, ma is ott vannak a tó partján. Szent Annanapi búcsun belőlük kötnek az oltárra nefelejcsé-füzéreket.

De a kápolna türes. Az ezüst harangot rossz emberek ellopták, elszéledt innen ismét a hívők serege. Csak kevesen járnak errefelé. Itt-ott egy-egy pásztor-emberre bukkanunk, amint néhány állatott a szomszédos falvak meddő teheneit, növendék borjuait legeltetik.

Ismerik ezek az emberek e bájos erdőségnek minden zegét-zugát, ismerik minden regéjét s szent áhitattal kezdik a régi történetet:

— Valamikor, régen...

Dr. Diénes Jenő

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

N. L. Homoród. Lapunkat rendszeresen küldjük címére, ha valamelyik szám nem érkezne meg, értesítésének vétele után azonnal intézkedünk. **Sz. M. Székelymuzsna.** A kérdéses lapokat elküldöttük. Előfizetése még nem érkezett meg, kérjük azt megreklamálni. **K. P. Nyárádremete.** Lapunkat az ottani kath. olvasókör részére május 1-től megindítottuk. Az előfizetési díjat még nem kaptuk meg. **A. K. Gerendkeresztur.** 1. A ref. püspöki hivataltól kapott felvilágosítás szerint 1922. ápr. 1-től alapfizetés havi 500 leu, segély 200 leu, 5 évenként 25%-os korpótlék, ezen összegből az egyházközség által adott természetbeni javadalom 1:1 arányban levonást nyer. 2. A korona bankjegyek beváltása ügyében az itteni hatóságok nem tudtak felvilágosítást adni, sziveskedjék ez irányban az alábbi címhez fordulni: Bukaresti magyar segély iroda Bukarest, Stirbei Voda 9. szám — Nagytiszteletű Tőkés Ernő ref. esperes címén. **Ozsdolai Hitelszövetkezet.** Lapunkból 1922. január 1-től esetenként 5 példányt küldünk, ez július 1-ig 120 példányt tesz ki. A hiányzó számokról értesítést kérünk, hogy azokat expediálhassuk.

B. D. A beküldött versek némelyikében fölcillan a tehetség. Nekünk legjobban tetszik a „Nyárban“ című versének következő szakasza:

Ugy el tudom nézni a kalászos mező
Ringó hullámmását,
A vadrózsa bokor tüskés ágainak
Virága hullását.
A ringó kalásznak rengő gyümölcssein
Éltető tenyészet...
A kis rózsát pedig játszi enyelgésre
Szülte a természet...

Ha mind ilyen egyszerű és keresetlen tudna lenni! Nem helyes, hogy minden érzését és benyomását versbe önti. Igyekezze az igazán mély érzéseket megfogni. Verselést, rimelést tanuljon Arany Jánostól. Időnként küldjön be hozzánk szerzeményeiből, mi örömmel kísérik figyelemmel fejlődését.

A Minerva Irodalmi R.-T. Kolozsvár.

Kiadásában a következő elemi iskolai könyvek jelentek meg:

Fejes—Felméry: Uj Ábécé (engedélyezés száma 18706/921)	— — — — —	ára 12.—	Lei
Péter—Tóth—Mezey: Olvasókönyv a II. oszt. számára (eng. sz. 26311/921).	— — — — —	11.—	„
Péter—Tóth—Mezey: Olvasókönyv a III. oszt. számára (eng. sz. 26311/921.)	— — — — —	13.—	„
Péter—Tóth—Mezey: Olvasókönyv a IV. oszt. számára (eng. sz. 13051/922.)	— — — — —	14.—	„
Szilágyi: Kolozs megye földrajza (engedélyezési sz. 39370/921.)	— — — — —	10.—	„
Szilágyi: Földrajz a III—IV. oszt. számára (eng. sz. 13207/922.)	— — — — —	10.—	„
Felméry: Vezérkönyv az Uj Ábécéhez	— — — — —	3.—	„
Számolókönyv a II. oszt. számára (elő-készületen.)	— — — — —	—	„
Számolókönyv a III. oszt. számára (elő-készületen.)	— — — — —	—	„
Számolókönyv a IV. oszt. számára (elő-készületen.)	— — — — —	—	„
Olvasókönyv az V—VI. oszt. számára (elő-készületen.)	— — — — —	—	„
Dr. Joanovici: Román—magyar társalgási kézikönyv. Tanítók egységesítő vizsgájára engedélyezve 16000/921. sz. a.	— — — — —	25.—	„
Dr. Joanovici: Rendszeres román nyelvtan (az egységesítő tanítóvizsga anyaga) engedélyezve 16000/921. sz. a.	— — — — —	20.—	„

E könyvek bevezetését a felekezeti fehatóságok engedélyezték. Ugyanott füzetek és írószerek olcsón kaphatók.

Kolozsvári

Takarékpénztár és Hitelbank Rt. Kolozsvár, Piata Unirii (Mátyás kir.-fő) 7.

Alaptőkéje: 16,000.000 lei.

Tartalékok circa: 15,000.000 lei.

Fiókjai: Désen, Dicsőszentmártonban és Gyulafehérváron.

Affiliált üzletei: Torda-aranyosvármegyei Takarékpénztár r. t. Tordán, Udverhelyemegyei Takarékpénztár r. t. Székelyudvarhelyen. Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár r. t. Nagyenyeden, Bognár és Szántó Erdélyi Kereskedelmi r. t. Kolozsvárt.

Áruraktárai a vasuti állomás mellett,
Betéteket elfogad, váltókat leszámít,
átutalásokat teljeisít. Safe deposit.

Mindenféle bankszerű üzletet előnyösen végez.